

ПОГЛЯДИ НА СТАНОВЛЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

ст. викладач **Горобченко Д.В.**,

асистент **Вороненко В.І.**

Сумський державний університет (Україна)

Задоволення соціальних та інших потреб людини відбувається за рахунок її економічної діяльності. Ресурсне забезпечення економічної діяльності побудоване на експлуатації природних ресурсів. Таким чином, екосоціальна система в загальному вигляді інтегрує в собі три основні компоненти – соціальний, економічний і довкілляний, а її стійкість і стабільність визначатиметься балансом взаємозв'язків між цими компонентами [1, с. 19]. В. Базилевичем виокремлено п'ять мегатрендів економічного розвитку сучасного світу: глобалізацію, фінансиалізацію, інформатизацію, інтелектуалізацію, соціалізацію [2, с. 5-6]. Що стосується сталого розвитку, то Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку, характеризує процес сталого розвитку двома основними складовими: безпекою і якістю життя людей [3, с. 9]. Світова комісія з навколишнього середовища і розвитку дає наступне визначення сталому розвитку: сталий розвиток – це такий розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління і не ставить під загрозу можливість майбутніх поколінь задовольняти їх власні потреби [4]. Сила ідеї сталого розвитку пояснюється тим, що вона відображає й одночасно спонукає приховану зміну в нашому баченні взаємозв'язку між економічною діяльністю людей і природним світом – замкненою екосистемою, що має скінченні матеріальні ресурси і не може збільшуватися. Така зміна приводить до переходу від економічного принципу кількісного збільшення (зростання) до якісного поліпшення (розвитку) як напрямку майбутнього прогресу [5, с. 12]. Г. Дейлі пояснює цей процес наступним чином: фізичне зростання повинно припинитися, тоді як якісне продовжуватиметься [6].

Тенденції становлення сталого розвитку визначаються в цілому орієнтацією на людину, створення гуманістичного та соціально спрямованого типу відносин з пріоритетом духовних цінностей над матеріальними, за якого головними чинниками якості життя є не тільки і не стільки матеріально-побутові умови та особисте споживання, скільки культура буття загалом, самобутність людини, її духовний і фізичний розвиток тощо [5, с. 21]. Для перекладання концептуальних ідей сталого розвитку у проєктивну площину необхідно забезпечити раціональні пропорції інвестування наукових, передпроектних досліджень, саме проєктних рішень та, нарешті, реалізації комплексів заходів щодо сталого розвитку [7]. Сам механізм переходу суспільства на засади сталого розвитку полягає у наступному: освіта та інформування, планування, прогнозування, проєктування, застосування найкращих практик, довкілляно дружні технології [1, с. 22].

Для України становлення сталого розвитку є актуальним, оскільки держава перебуває на тому етапі, коли вже необхідно вирішувати проблеми не тільки скорочення нерівності у розподілі доходів, а й раціонального використання природних ресурсів, охорони довкілля, збереження суспільних цінностей тощо. Проте вона ще далека від реалізації його цілей. Сталий розвиток передбачає невпинний рух уперед, щоденну працю суспільства над досягненням його цілей. Проте для того щоб встановити правильні пріоритети та цілі розвитку, необхідно знати поточну ситуацію та основні проблеми, що її характеризують [8, с. 27].

Об'єктом економічних досліджень в контексті становлення сталого розвитку є самі еколого-економічні стосунки і сама еколого-економічна підсистема, тому що в рамках цієї підсистеми виявляються в найбільш загостреному вигляді протиріччя між економікою і природним середовищем. Еколого-економічні стосунки можна досліджувати на різних рівнях управління економікою: а) стосунки

домогосподарства з навколишнім природним середовищем в плані безпосереднього використання природних ресурсів з метою задоволення особистих потреб і розміщення відходів вжитку в довкіллі; б) стосунки між господарюючими суб'єктами (підприємством, організацією) і навколишнім природним середовищем в плані використання природних ресурсів і умов з метою виробництва споживних вартостей і розміщення в довкіллі відходів виробництва; в) відношення між групою господарюючих суб'єктів, розташованих на даній території і територіальним біосферним комплексом в плані спільного використання природно-ресурсного потенціалу території; г) стосунки між національною економікою як частини світової економічної системи, і глобальною природною системою Землі [9, с. 17-18].

1. Карамушка В. І. Екологічна збалансованість стратегічних ініціатив і проєктів (інтегрування довкільних аспектів у стратегічне планування та проєктну діяльність): практ. посіб. / В. І. Карамушка; за ред. В. Кучинського. — К.: К.І.С., 2012. — 138 с.
2. Базилевич В. Современная экономическая теория: в поисках новой парадигмы / В. Базилевич // Вісник КНУ ім. Тараса Шевченка. Економіка. — 2013. — № 146. — С. 5–7.
3. Аналіз сталого розвитку — глобальний і регіональний контексти / Міжнар. Рада з науки (ICSU) [та ін.]; наук. кер. М. З. Згуровський. — К.: НТУУ «КПІ», 2010. Ч. 1. Глобальний аналіз якості та безпеки життя людей. — 252 с.
4. Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future : [Електронний ресурс] : // Доповідь Світової комісії з навколишнього середовища і розвитку. — Режим доступу : — <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>
5. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. академіка НАН України, д.т.н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б. Є. Патона. — К.: Державна установа "Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Нац. академії наук України", 2012. — 72 с.
6. Дейлі Г. Поза зростання. Економічна теорія сталого розвитку / Г. Дейлі; [пер. з англ.]. — К.: Інтелсфера, 2002. — 246 с.
7. Быстрыков И. К. Проективно-деятельностная модель устойчивого развития общества / И. К. Быстрыков // Механізм регулювання економіки. — 2004. — №4. — С. 47–55.
8. Старченко Л. В. Оцінка якості життя населення регіону в умовах сталого розвитку : монографія / Л. В. Старченко ; За ред. І. М. Сотник. — Суми : СумДУ, 2010. — 270 с.
9. Еколого-збалансований розвиток територіальних, соціально-економічних систем: звіт про НДР (заключний) / Кервін. А. Ю. Жулавський. - Суми : СумДУ, 2010. - 87 с.

Горобченко, Д.В. Погляди на становлення сталого розвитку [Текст] / Д.В. Горобченко, В.І. Вороненко // Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О. Ф., м. Суми, 27 травня 2015 р. / За заг. ред. О.В. Прокопенко, М.М. Петрушенка. — Суми: СумДУ, 2015. — С. 57-58.